QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF ROBERT G MANGION
ONOR. IMĦALLEF JOSETTE DEMICOLI

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 17 ta' Ġunju 2025

Numru: 4

Rikors numru: 41/2019/2 BS

Casafunghi Limited (C23238)

v.

Frank u Mary konjuġi Camilleri; u

John u Pauline konjuġi Abela

PRELIMINARI

1. Permezz ta' konvenju datat 3 ta' April 2017 is-soċjetà attriċi obbligat ruħha li tbiegħ lill-konvenuti, u dawn obbligaw ruħhom li jixtru mingħandha, biċċa art ġewwa Marsalforn bil-kejl superfiċjali ta' 12,480 metri kwadri għall-prezz ta' €99,000. Il-kuntratt finali kellu jsir mhux aktar tard mit-3 ta' April 2020 (ċjoè fi żmien tliet snin).

2. Is-soċjetà attriċi ssostni li dan il-konvenju ma baqax vinkolanti għaliex il-konvenuti ma onorawx il-pattijiet u kundizzjonijiet stipulati fih. Hija għalhekk fit-29 ta' Mejju 2019 intavolat din il-kawża fejn talbet lill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali:

> (1) "tiddikjara li l-konvenuti m'onorawx il-pattijiet u kundizzjonijiet kif stipulati fil-konvenju billi naqsu milli jħallsuha l-ammont ta' €33,000 li kellu jitħallas fit-3 ta' April 2018;
>
> (2) tiddikjara li in oltre l-konvenuti m'onorawx il-pattijiet u l-kundizzjonijiet kif stipulati fis-sitt (6) artikolu tal-konvenju;
>
> (3) tiddikjara li għal dawn iż-żewġ raġunijiet, jew waħda minnhom, l-imsemmi konvenju waqa' u m'għandux vinkolanti."

3. Permezz ta' sentenza mogħtija minnha fil-31 ta' Mejju 2024, il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali, ċaħdet it-tieni (2) talba, u laqgħet l-ewwel (1) u t-tielet (3) talbiet. Bl-ispejjeż kontra l-konvenuti.

4. Il-konvenuti ħassewhom aggravati b'tali deċiżjoni u għalhekk fl-1 ta' Lulju 2024 interponew appell quddiem din il-Qorti fejn talbuha tħassar is-sentenza appellata u *"konsegwentement tgħaddi biex tilqa' t-talbiet tal-appellanti."* Dan huwa lapsus ċar, għaliex anke mill-kontenut tal-aggravji tagħhom m'hemmx l-iċken dubju li dak li qed jitolbu hu li s-sentenza tiġi **varjata** fis-sens li tiġi kkonfermata fejn ġiet miċħuda t-tieni (2) talba u mħassra fejn ġew milqugħa l-ewwel (1) u t-tielet (3) talbiet, u biex *invece* din il-Qorti tilqagħhom.

5. Għal intendiment aħjar ta' dan l-appell din il-Qorti qiegħda tirriproduċi partijiet mis-sentenza appellata.

"Il-Qorti;

A. Preliminari:

Rat ir-rikors ġuramentat tas-soċjetà attriċi Casafunghi Limited illi ppremettiet:

1. *"Illi fit-tlieta (3) ta' April elfejn u sbatax (2017) ġie iffirmat konvenju sabiex l-intimati jixtru mingħand is-soċjeta' rikorrenti biċċa art mhix żviluppata magħrufa bħala 'Ta' Gan Pettrua', f'Marsalforn, limiti taż-Żebbuġ, Għawdex bil-kejl superfiċjali ta' tnax il-elf, erba' mija u tmenin metru kwadru (12,480m.k.) jew kejl verjuri, tmiss min-nofsinħar ma' passagg, mit-tramuntana ma' proprjeta' tal-Massa Kapitulari tal-Knisja Katidrali tar-Rabat, Għawdex jew is-suċċessuri tagħħa fit-titolu u mil-lvant ma' Triq Marsalforn, jew irjieh aktar korretti;*

2. *Illi skont l-ewwel klawsola ta' dan il-ftehim, l-intimati kellhom jħallsu s-somma ta' tlieta u tletin elf Euro (€33,000) mhux iktar tard minn sena mid-data tal-konvenju u ossia mit-tlieta (3) ta' April tal-elfejn u tmintax (2018) u li jekk l-intimati ma jonorawx waħda mill-iskadenzi, is-soċjeta' rikorrenti jkolla d-dritt li "zzomm kwalsiasi ammonti mħallsa sa dik il-gurnata bħala danni pre-likwidati liema danni għandhom ikunu indisputabbli u ma jistgħux jigu mnaqqsa minn kwalsiasi Qorti u/jew Tribunal…";*

3. *Illi l-intimati m'onorawx il-pattijiet u kundizzjonijiet kif stipulati fil-konvenju imsemmi (i) meta naqsu milli jħallsu somma ta' tlieta u tletin elf Euro (€33,000) sat-tlieta (3) ta' April tal-elfejn u tmintax (2018) u (ii) meta naqsu milli jissottomettu l-applikazzjoni tal-iżvilupp ai termini tal-artikolu sitta (6) tal-imsemmi konvenju, u għalhekk in virtu' tal-paċtum ċommissorium taċitum il-konvenju imsemmi għandu jkun xolt u mahlul;*

4. *Illi s-soċjeta' rikorrenti bgħatet ittra lill-intimati datata tletin (30) ta' Mejju tal-elfejn u tmintax (2018) (Dok. B) li permezz tagħħa infurmathom illi minħabba li naqsu milli jħallsu l-ewwel pagament u minħabba ksur iehor tal-ftehim, l-esponenti kienet qed tholl dak il-konvenju;*

5. *Peress illi s-soċjeta' rikorrenti interpellat lill-intimati sabiex jaċċettaw dan ix-xoljiment, inkluż permezz ta' ittra uffiċjali numru mitejn u tnejn zbarra elfejn u dsatax (202/2019) ipprezenta fit-tlieta (3) ta' April tas-sena elfejn u dsatax (2019) (Dok. Ċ), iżda dawn baqgħu*

inadempjenti;

6. *Illi għalhekk l-esponenti kellħa tipproċedi b'din il-kawża;*

7. *Illi dawn il-fatti qed jigu dikjarati minn Frank Xerri, direttur tas-soċjeta' rikorrenti, li għandu konoxxenza proprja tagħhom."*

Talbet għalhekk lill din il-Qorti:

i. *"Tiddikjara u tiddeċiedi li l-intimati m'onorawx il-pattijiet u kundizzjonijiet kif stipulati fil-konvenju tat-tlieta (3) ta' April tal-elfejn u sbatax (2017) billi l-intimati naqsu milli jħallsu s-somma ta' tlieta u tletin elf Euro (€33,000) lis-soċjeta' rikorrenti li kellħa titħallas fit-tlieta (3) ta' April tas-sena elfejn u tmintax (2018);*

ii. *Tiddikjara u tiddeċiedi inoltre li l-intimati m'onorawx il-pattijiet u kundizzjonijiet kif stipulati fis-sitt (6) artikolu tal-konvenju tat-tlieta (3) ta' April tal-elfejn u sbatax (2017);*

iii. *Tiddikjara u tiddeċiedi illi għar-ragunijiet fuq premessi, jew għal xi raguni minnhom, l-imsemmi konvenju waqa' u m'għadux aktar vinkolanti.*

Bl-ispejjez kollħa nklużi dawk tal-ittri uffiċjali numri mitejn u tnejn zbarra elfejn u dsatax (202/2019) kontra l-intimati li minn issa huma ngunti għas-subizzjoni."

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenuti kollħa li eċċepew:

1. "Illi t-talbiet attriċi huma totalment infondati fid-dritt u fil-fatt u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż kollħa kontra s-soċjetà attriċi għaliex mhuwiex minnu li l-esponenti naqsu milli jwettqu l-obbligi tagħhom skond il-konvenju;

2. Preliminarjament titqajjem il-*lis alibi pendens* għall-finijiet tal-artikolu 792 tal-Kodiċi tal-Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili ta' Malta in kwantu fil-kawża fl-ismijiet Frank Camilleri et vs Casafunghi Limited (Rik Ġur 69/2018PĊ) qiegħed jintalab li s-soċjetà attriċi bħala konvenuta f'dik il-kawża, tersaq għall-kuntratt finali in eżekuzzjoni tal-konvenju ffirmat fit-3 ta' April 2017, liema konvenju f'dawn il-proċeduri s-soċjetà attriċi qiegħda tisħaq li tilef l-effetti tiegħu;

3. Illi l-konvenju għadu wieħed validu u fil-fatt il-konvenuti kollħa, kif ingħad, ipproċedew kontra s-soċjetà attriċi sabiex jinfurzaw dak l-istess konvenju permezz ta' kawża fl-ismijiet Frank Camilleri et vs Casafunghi Limited (Rik Ġur 69/2018PĊ). Ir-rappreżentant innifsu tas-soċjetà attriċi, Frankie Xerri, f'Jannar 2017 kien wera x-xewqa li jersaq għal kuntratt finali, xi ħaġa li llum donnħa ma għadix [siċ] fis-seħħ;

4. Illi fir-rigward tal-kundizzjoni numru wieħed (1) u ċjoè li "s-somma ta' tlieta u tletin elf Euro (€33,000) għandħa tkun pagabbli sa mhux iktar tard minn sena mid-data ta' dan il-konvenju" għandu jiġi nnotat li mir-riċerki mwettqa min-Nutar Dr Joanne Cauċhi rriżulta li l-proprjetà mertu tal-konvenju kienet soġġetta għal ipoteka u kien għalhekk meħtieġ li d-depożitu jitħallas lill-kreditur tal-attriċi sabiex jiġi ottenut ir-rilaxxa tal-proprjetà minn dik l-ipoteka, u kien għalhekk, u għalhekk biss, li l-vendituri ħallew din is-somma man-Nutar Dr Joanne Cauċhi sabiex hija tkun tista' twettaq il-prattiċi neċessarji;

5. Illi fir-rigward il-kundizzjoni nurmu sitta (6) fir-rigward l-allegat nuqqas li jissottomettu applikazzjoni tal-iżvilupp, din l-istess kundizzjoni tippermetti lill-istess konvenuti sabiex jixtru l-proprjetà mertu tal-konvenju anke jekk ma joħroġx il-permess ta' l-iżvilupp [siċ]. Fil-fatt il-konvenuti għadhom sal-lum disposti li jersqu għal kuntratt finali anke billi jeżentaw lill-attriċi mir-rekwiżiti tal-ħruġ tal-permessi. Fi kwalunkwe każ il-permess mill-Awtorità tal-Ippjanar ħareġ;

6. U dan kollu bl-ispejjeż kontra s-soċjetà attriċi;

7. Salvi risposti ulterjuri fid-dritt u fil-fatt."

Fliet l-atti.

…omissis…

Rat ir-rikors mhux oppost tas-soċjeta' attriċi tat-8 ta' Jannar, 2021 sabiex din il-kawża tiġi deċiża kontemporanjament ma' dik numru 69/2018 li titratta l-istess mertu u ġiet istitwita fl-ismijiet inversi ġie milqugħ b'digriet tat-8 ta' Jannar, 2021.

...omissis…

Ikkunsidrat Ulterjorment:

Bl-istess mod li għamlet fir-rigward tal-kawża numru 69/2018 bejn l-istess partijiet fl-ismijiet inversi, din il-Qorti thoss li qabel tgħaddi għal kunsiderazzjonijiet legali tagħha huwa opportun li jingħata rendikont tal-fatti li wasslu għal din il-kawża:

1. il-partijiet kontendenti lkoll ffirmaw konvenju datat it-3 ta' April, 2017 skond liema is-soċjeta' attriċi obbligat ruħha li tbiegħ u titrasferixxi lill-konvenuti li obbligaw ruħhom li jixtru u jakkwistaw l-art mhix żviluppata li tinsab f'Marsalforn, limiti taż-Żebbuġ, Għawdex, li għandħa kejl superfiċjali ta' ċirka 12,480 metru kwadru, u li tmiss min-Nofsinhar ma' passaġġ, mit-Tramuntana ma' beni tal-Massa Kapitolari tal-Knisja Kattidrali ta' Għawdex jew is-suċċessuri tagħha fit-titolu, u mil-Lvant ma' Triq Marsalforn;

2. dan il-bejgħ u trasferiment kellu jsir bil-prezz globali ta' €99,000 li kellu jitħallas fi tlett pagamenti ta' €33,000 kull wieħed f'intervalli ta' sena mid-data tal-konvenju, ossia; fit-3 ta' April tas-snin 2018, 2019, u 2020;

3. l-att finali kien soġġett li jsiru r-riċerki li jirriżultaw regolari u tajba inkluż billi ma' jkun hemm ebda dejn jew ipoteki fuq l-art mertu tal-konvenju;

4. il-partijiet qablu wkoll li l-kumpraturi – qua konvenuti – kellhom japplikaw għall-permess ta' bini f'terminu ta' 30 jum mid-data tal-konvenju u li kellu jkun hemm ftehim ulterjuri dwar il-bejgħ mis-soċjeta' konvenuta u x-xiri mill-atturi ta' numru ta' siġar tal-palm u taż-Żebbuġ li jinsabu fl-art mertu tal-konvenju in mertu, inkluż dwar prezz għall-istess bejgħ;

5. il-partijiet qablu wkoll li l-att finali kellu jsir sa mhux aktar tard mit-3 ta' April, 2020;

6. jirriżulta – partikolarment mil-provi miġbura fl-atti tal-proċess numru 69/2018 – li l-ewwel skadenza ta' €33,000 li saret dovuta nhar it-3 ta' April, 2018 ma' tħalsitx lis-soċjeta' attriċi u hawnhekk tqum kontestazzjoni u diżgwid bejn il-partijiet fejn; filwaqt li d-direttur tas-soċjeta' attriċi – Frank Xerri – jgħid li l-konvenut Abela u l-Avukat Joseph Greċh bdew jiġru warajh u jitolbu estensjoni tal-konvenju u tat-termini għall-ħlasijiet ta' kull skadenza ta' €33,000; il-konvenuti, u in partikolari l-konvenut John Abela, jgħidu li huma kienu lesti jħallsu l-ewwel skadenza ta' €33,000 iżda dan m'għamluhx stante li mir-riċerki rriżultaw diversi ipoteki gravanti l-art mertu tal-konvenju b'dan li beżaw li jekk jgħaddu l-flus direttament lis-soċjeta' attriċi dawn kienu jinqabdu minn xi bank;

7. Kontestazzjoni ulterjuri bejn il-partijiet tirrigwarda l-kundizjzoni numru sitta tal-konvenju dwar l-applikazzjoni mill-konvenuti għall-permess ta' żvilupp li kellha ssir fi żmien 30 jum mid-data tal-konvenju – hawnhekk il-konvenuti sa mill-istadju bikri tar-risposta ġuramentata tagħhom jgħidu li din kienet kundizzjoni diskrezzjonali għalihom mentri tul il-ġbir tal-provi jikkontendu li huma effettivament obdew l-obbligi tagħhom naxxenti minn din il-kundizzjoni. Da parti tagħha, is-soċjeta' attriċi tidher tikkontendi mod ieħor.

Ikkunsidrat Ulterjorment:

Huwa risaput li konvenju huwa kuntratt li jista jiġi xolt b'dan li dipendentement miċ-ċirkostanzi viġenti, japplikaw diversi sanzjonijiet bħat-telf tad-depożitu mħallas.

Fil-każ preżenti, il-partijiet kontendenti nfishom, fil-vesti tagħhom ta' partijiet kontraenti li dehru fuq il-konvenju tat-3 ta' April 2017, qablu espressament dwar diversi kundizzjonijiet kif diġa enunċjat in suċċint hawn aktar 'il fuq.

Fost dawk il-kundizzjonijiet hemm dik numru wieħed li tittratta l-ħlas tal-prezz globali tat-trasferiment fis-somma ta' €99,000 fi tlett pagamenti ugwali ta' €33,000 li kellhom isiru f'intervalli ta' sena bejn kull wieħed bl-ewwel wieħed kellu jsir fi żmien sena mid-data tal-konvenju, u allura; fid-3 ta' April 2018.

Din il-kundizzjoni ma' tindakax biss kif kellhom isiru l-ħlasijiet favur il-prezz globali iżda żżid tgħid ukoll li:

F'kaz li l-kumpraturi – qua konvenuti – *ma' jonorawx waħda mill-iskadenzi […] il-venditur* – qua soċjeta' attriċi – *jkollu d-dritt a diskrezzjoni assoluta tiegħu li jzomm kwalsiasi ammonti mħallsa sa dik il-gurnata bħala danni pre-likwidati […]* ***u dana mingħajr il-htiega li l-istess venditur jintima permezz ta' Ittra Uffiċjali u/jew ebda proċedura oħra gudizzjarja lill-kumpraturi sabiex jersqu għall-kuntratt finali ta' bejgħ.*** [emfazi mizjuda]

Tali kundizzjoni taqa' prettament taħt id-dispozizzjonijiet tal-Artikoli 1066 et seq tal-Kodiċi Ċivili, Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, li jipprovdu kif isegwi:

1066. (1) *Il-kondizzjoni riżoluttiva hija dik illi, meta sseħħ, tħoll l-obbligazzjoni, u terga' tqiegħed il-ħwejjeġ fl-istess stat bħalkieku l-obbligazzjoni ma kienet ġiet qatt magħmula.*
(2) *Din il-kondizzjoni ma twaqqafx l-esekuzzjoni tal-obbligazzjoni, iżda, jekk il-ġrajja maħsuba fil-kondizzjoni tiġri, il-kreditur ikun obbligat irodd dak li jkun irċieva.*

1067*. Jekk il-kondizzjoni riżoluttiva hija espressa fil-kuntratt, dan il-kuntratt, meta l-kondizzjoni sseħħ, jinħall ipso jure, u l-qorti ma tista' tagħti ebda żmien lill-konvenut.*

1068. *Il-kondizzjoni riżoluttiva tingħadd dejjem bħala li ġiet magħmula fil-kuntratti bilaterali, fil-każ li waħda mill-partijiet tonqos għall-obbligazzjoni tagħha: Iżda, f'dak il-każ, il-kuntratt ma jinħallx ipso jure, u l-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tagħti żmien xieraq lill-konvenut, bla ħsara ta' kull dispożizzjoni oħra tal-liġi dwar il-kuntratt tal-bejgħ.*

1069. (1) *Meta l-kondizzjoni riżoluttiva, sew dik magħmula espressament kemm dik li titqies bħala magħmula, tkun għall-każ li fih waħda mill-partijiet tonqos għall-obbligazzjoni tagħha, il-parti li lejħa l-obbligazzjoni ma tkunx ġiet esegwita, tista' tagħżel, jekk il-kondizzjoni sseħħ, jew li titlob il-ħall tal-kuntratt, jew li ġġiegħel lill-parti l-oħra tesegwixxi l-obbligazzjoni, meta dan ikun possibli.*

(2) *Fil-każ il-wieħed u l-ieħor, il-konvenut jista' jiġi kkundannat għall-ħlas tad-danni.*

…omissis…

Fil-każ in mertu, huwa ċar li l-kundizzjoni numru wieħed fil-konvenju in mertu tammonta għal kundizzjoni riżoluttiva espressa li m'hijiex suġġetta għal interpretazzjoni.

M'hemmx dubbju illi l-intenzjoni tal-partijiet kontendenti kienet li hekk malli l-konvenuti preżenti, kompraturi fil-konvenju in mertu, jonqsu minn pagament wieħed, is-soċjeta' attriċi, hemm venditriċi, setgħet immedjatament tittermina l-istess konvenju.

Il-klawsola per se hija ċara u ma toffri l-ebda diffikulta ta' interpretazzjoni. Aktar u aktar meta hemm qbil li l-ewwel skadenza ta' €33,000 li kellħa titħallas sat-3 ta' April, 2018, żmien sena mid-data tal-konvenju, ma' tħallsitx mill-konvenuti lis-soċjeta' attriċi.

Dan jammettih il-konvenut John Abela stess billi jgħid li huwa beżgħa minn xi ipoteki li setgħa kien hemm b'dan li allura ddeċidew li jgħaddu l-ħlas ta' €33,000 b'ċekk lin-Nutar Joanne Ċauċhi, malgrad li fehem li skond il-konvenju l-ħlas kellu jgħaddi direttament lis-soċjeta' attriċi.

In-Nutar Joanne Cauchi tikkonferma dan, anzi, tmur oltre billi tgħid li ċ-ċekk għadu fil-pussess tagħħa.

Intqal ħafna dwar l-eżistenza ta' ipoteki fuq l-art mertu tal-konvenju in mertu u dwar meta nħareġ iċ-ċekk għall-ewwel skadenza ta' €33,000 li għaddha għand in-Nutar Ċauċhi.

B'dan iżda li, dwar id-data tal-ħruġ taċ-ċekk, li jirriżulta nkontestat li ma' ssarrafx, mill-assjem tal-provi din il-Qorti hija ben sodisfatta li dan aktarx inħareġ jew dakinħar stess tat-3 ta' April, 2018, meta kien dovut il-valur li jidher fuqu, jekk mhux addirittura aktar tard.

Rilevanti ħawn ix-xhieda tar-rappreżentanta tal-*Bank of Valletta p.l.ċ.* Georgina Gauci li tgħat rendikont taċ-ċekkijiet kollha li nħarġu fiż-żmien rilevanti mill-kont rilevanti bid-dati ta' liema jindikaw li aktarx iċ-ċekk in mertu, ossia dak numru sitta, ma' nħariġx fiż-żmien li kellu jinħareġ.

Sabiex iktar tkun konvinta min dan, din il-Qorti tosserva li filwaqt li l-konvenut John Abela, li jgħid li kien hu li għaddha l-istess ċekk lin-Nutar Cauchi u li mill-kont tiegħu nħareġ l-istess ċekk, jgħid li ma' jiftakarx eżatt meta għaddha tali ċekk lin-Nutar Cauchi; il-konvenut Frank Camilleri, li qajla jiftakar dettalji b'dan li konsistentement xhed li huwa dejjem ħalla f'idejn Abela, jixhed li ċ-ċekk, li ma' tħallix lin-nutar minnu iżda minn Abela, tħalla qabel it-3 ta' April, 2018 - kwistjoni li xejn ma' tikkonvinċi lil din il-Qorti, partikolarment tenut kont tal-fatt li filwaqt li Abela jixhed li ċ-ċekk għaddieh lin-nutar, l-istess nutar tgħid li hija kienet imsiefra u ċ-ċekk sabitu fil-kaxxa ta' l-ittri.

Dwar l-eżistenza ta' xi ipoteki fuq l-art mertu tal-konvenju in mertu; jirriżulta li kwalunkwe' ipoteka li setgħa kien hemm ġiet kanċellata skont dokumenti varji – inkluż wieħed datat it-30 ta' Awwissu, 2017 – li

ppreżentaw in atti x-xhieda rappreżentanti tal-Bank of Valletta p.l.ċ.

B'dan illi anke kieku tassew kien hemm il-biża allegata mill-konvenuti u x-xhieda miġjuba minnhom din kellħa titqies mitmuma dakinħar; 7 xhur qabel id-data meta saret dovuta l-ewwel skadenza ta' €33,000 fit-3 ta' April, 2018.

Oltre l-fatt li dawn il-fatti anqas tant ma' huma rilevanti stante li skont il-klawsola numru wieħed tal-konvenju in mertu, dak li jimporta huwa jekk il-ħlas wasalx għand is-soċjeta' attriċi o meno; kwistjoni li hija ċara u ammessa.

Huwa minnu li l-klawsola numru wieħed tal-konvenju ma' tgħidx speċifikatament li s-soċjeta' attriċi hemm venditriċi setgħet tqies l-istess konvenju mahlul *ipso jure* f'kaz ta' nuqqas ta' ħlas ta' xi skadenza.

B'dan iżda li l-istess klawsola tgħid ċar li jekk il-konvenuti – hemm kompraturi – jonqsu fi ħlas ta' skadenza waħda, is-soċjeta' attriċi tassumi d-dritt li żżom kwalunkwe' valur diġa mħallas lilħa mingħajr ma' tipproċedi kontra l-konvenuti hemm kompraturi għall-eżekuzzjoni tal-kuntratt. Bir-riżultat aħħari u effettiv ta' dan huwa evidenti li jkun ir-rexxissjoni tal-konvenju.

Hawnhekk huwa sinjifikanti li kundizzjoni riżoluttiv li hija espressa, bħal ma' hija kjarament dik numru wieħed tal-konvenju in mertu, taqa' prettament taħt l-Artikoli 1067 u 1069 tal-Kodiċi Ċivili kif ħawn aktar 'il fuq diġa' ċċitati.

Skond dawn l-istess provizzjonijiet, malli sseħħ il-kundizzjoni, il-kuntratt jinħall *ipso jure* bil-Qorti hija prekluża milli tagħti xi żmien ta' porgazzjoni ta' mora bħal ma' tista' tagħmel fejn din tkun kundizzjoni taċita.

Oltre dan, hija dejjem fid-diskrezzjoni tal-parti kontraenti li favuriha jkun l-effett tal-kundizzjoni riżoluttiva, kemm espressa kif ukoll taċita, li tiddeċiedi hi jew li titlob il-ħall tal-kuntratt jew li ġġiegħel lill-parti l-oħra tesegwixxi l-obbligazzjoinijiet tagħha skond l-istess.

Dan huwa wkoll in linja mal-prinċipju ben assodat tal-*pactum commissorium tacitum* – kif anke enunċjat mis-soċjeta' attriċi – li l-awturi Baudry-Laċantinerie jiddiskrivu bħala:

Una condizione risolutiva sotto intesa nei contratti sinallagmatiċi per il caso in cui una delle parti manchi alla sua obbligazione.

Magħdud dan, anqas jibqa għal fejn jitqiesu il-kwistjonijiet addizzjonali ta' diverġenza bejn il-partijiet kontraenti stante li ġjadarba l-klawsola numru wieħed tal-konvenju hija meqjusa bħala kundizzjoni riżoluttiva espressa, is-soċjeta' attriċi kellha dritt univoku li tqies l-konvenju debitament maħlul, kif indikat fl-ittra legali tagħħa tat-30 ta' Mejju, 2018, mibgħuta lill-atturi wara n-nuqqas tagħhom f'li jonoraw l-obbligu tal-ħlas

minnhom tal-ewwel skadenza li saret dovuta nhar it-3 ta' April, 2018.

Minkejja dan, dwar l-istess kwistjonijiet addizzjonali jingħad biss li l-ipoteki li minnhom tant ilmentaw il-konvenuti ġew ammessi mis-soċjeta' attriċi li f'kull każ irnexxilha tipprova li dawk gravanti l-art mertu tal-konvenju in mertu kienu tneħħew.

B'dan li jingħad ulterjorment li anke kieku tassew kien hemm tali biża kif reklamata mill-konvenuti, dawn setgħu faċilment jiddepożitaw il-valur tal-ewwel skadenza fi ħdan ir-Reġistru tal-Qorti u b'hekk jeżimu ruħhom u, jekk tassew tant kienu f'posizzjoni jikkonkludi l-att finali qabel id-data tal-iskadenza tal-konvenju, kif jgħidu f'diversi stadji tal-provi tagħhom, anke jsejħu lis-soċjeta' attriċi tagħmel dan qabel naqsu mill-obbligazzjoni tal-ħlas assunta minnhom skont il-konvenju; xi ħaga li kjarament m'għamlux.

Dwar imbagħad il-klawsola numru sitta tal-konvenju relattiva għall-kundizzjoni li assumew il-konvenuti sabiex japplikaw għal-permess tal-bini fi żmien tletin jum mid-data tal-konvenju, il-Qorti tosserva li tali kundizzjoni kienet tagħti biss fakolta' lill-konvenuti stess li a diskrezzjoni unika tagħhom jirtiraw mill-konvenju jekk ma' jirnexxilhom jottjenu tali permess.

B'dan li l-argumenti tas-soċjeta' attriċi dwar nuqqas li jista jkun imputabbli lill-konvenuti fir-rigward ta' kif jew għal xiex applikaw mal-Awtorita' tal-Ippjanar jitilfu l-effett tagħhom.

Deċide:

Għaldaqstant, in vista tal-premess u għar-ragunijiet kollħa ħawn fuq espressi, din il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi filwaqt illi tiddisponi mill-eċċezzjonijiet tal-konvenuti konformement ma' dak ħawn deċiż, u filwaqt li tiddikjara li l-eċċezzjoni numru tnejn (2) tal-konvenuti ġiet sorvolata bid-digriet tat-8 ta' Jannar, 2021:

i. Tilqa' l-ewwel talba attriċi u tiddikjara li l-konvenuti m'onorawx l-ewwel klawsola tal-konvenju tat-3 ta' April, 2017 dwar il-ħlas tal-ewwel skadenza ta' €33,000 akkont tal-prezz globali;

ii. Tiċħad it-tieni talba attriċi;

iii. Tilqa' it-tielet talba attriċi u tiddikjara li l-konvenju tat-3 ta' April, 2017 m'għadux aktar vinkolanti.

Bl-ispejjeż ta' din il-kawża a karigu tal-konvenuti."

<u>RIKORS TAL-APPELL tal-konvenuti (01.07.2024):</u>

6. L-aggravji tal-konvenuti, in suċċint, huma s-segwenti:

(i) **<u>L-Ewwel Aggravju</u>**:

il-pagament ta' €33,000 sar

Fl-ewwel lok jargumentaw li mhux minnu li ma onorawx l-ewwel klawsola tal-konvenju dwar il-ħlas ta' €33,000 li kellu jsir sat-3 ta' April 2018. Jgħidu li huma għamlu tali pagament permezz ta' ċekk li huma ħallew man-nutar, li għalkemm kienet imsiefra, ħallewh fil-kaxxa tal-ittri tagħha. Jispjegaw li skont il-konvenju stess l-art kellha tiġi trasferita mingħajr dejn u libera minn kull ipoteka, iżda sad-data tat-3 ta' April 2018 is-soċjetà attriċi ma tathom l-ebda konfort kif kienet ser tottjeni l-*waivers* jew kanċellamenti tal-ipoteki li kienu jiggravaw il-proprjetà, u kif kienet bi ħsiebha tissalda kull ammont pendenti fuq l-istess.

(ii) **<u>It-tieni Aggravju</u>**:

il-kundizzjoni dwar il-pagamenti mhix-waħda riżoluttiva

Bla preġudizzju għall-ewwel aggravju, il-konvenuti jargumentaw li anke kieku kellu jitqies li l-pagament ta' €33,000 ma sarx validament, dan ma kellux iwassal biex il-konvenju ma baqax vinkolanti. Jargumentaw li tali "*nuqqas*"

ma jwassalx għall-ħall tal-konvenju, u jsostnu li l-Ewwel Qorti messha applikat l-Artikolu 1068 tal-Kodiċi Ċivili u tat "*żmien xieraq*".

RISPOSTA tas-soċjetà attriċi għall-appell tal-konvenuti (19.12.2024):

7. Is-soċjetà attriċi wieġbet biex tgħid għaliex l-appell tal-konvenuti għandu jiġi miċħud u s-sentenza appellata għandha tiġi kkonfermata.

KRONOLOĠIJA TA' FATTI:

8. Qabel ma tgħaddi biex tikkunsidra l-aggravji, u għall-intendiment aħjar tagħhom, ikun utli li ssir is-segwenti kronoloġija ta' fatti li temerġi mill-atti ta' din il-kawża 41/2019 u wkoll tal-kawża bl-ismijiet inversi bin-numru 69/2018 (dawn iż-żewġ kawżi huma mexjin flimkien u l-provi miġbura f'kull waħda minnhom tgħodd għall-oħra).

(i) Fit-**3 ta' April 2017** ġie ffirmat konvenju fejn is-soċjetà Casafunghi Limited obbligat ruħha li tbiegħ lill-konjuġi Camilleri u lill-konjuġi Abela, u dawn obbligaw ruħhom li jixtru mingħandha, biċċa art ġewwa Marsalforn bil-kejl ta' 12,480mk għall-prezz ta' €99,000. Ġie miftiehem li l-prezz ta' €99,000 kellu jitħallas fi tliet pagamenti ta' €33,000-il

wieħed, ċjoè:

(a) l-ewwel pagament ta' €33,000 kellu jsir sa mhux iktar tard min-sena (3 ta' April 2018);

(b) it-tieni pagament ta' €33,000 kellu jsir sa mhux aktar tard minn sentejn (3 ta' April 2019); u

(c) l-aħħar pagament ta' €33,000 kellu jitħallas fuq l-att finali, liema att kellu jsir sa mhux aktar tard minn tliet snin (3 ta' April 2020).

(ii) Il-konvenju sar għand l-avukat Dr Joseph Grech u mbagħad ġie mgħoddi lin-Nutar Dr Joanne Cauchi sabiex hija tirreġistrah.

(iii) Fix-xhieda tagħha n-Nutar Dr Joanne Cauchi[1] spjegat li wara li rreġistrat il-konvenju u ordnat ir-riċerki sabet li kien hemm ipoteki fuq il-proprjetà (a favur tal-*Bank of Valletta).* Xehdet li kienet ikkomunikat, mhux bil-miktub, ma' Charmaine Borg mill-*Bank of Valletta* dwar il-possibilità ta' *waiver.*

[1] Ara xhieda tas-26 ta' Frar 2019, fol 36 *et seq*, atti 69/2018

(iv) Fil-fatt jirriżulta li fuq l-art mertu tal-konvenju kienu jeżistu żewġ ipoteki bin-numru 146/2013 u 147/2013, iżda jirriżulta wkoll li fit-**30 ta' Awwissu 2017** il-*Bank of Valletta* ħarġet ittra *(waiver letter)*[2] fejn iddikjarat li kienet sejra tneħħi tali ipoteki hekk kif il-proprjetà tinbiegħ u d-dejn jitħallas. L-ittra, iffirmata minn Charmaine Borg, taqra hekk:

"Agaricus Limited
c/o Casafunghi
Gozitano Complex
Mġarr Road,
Xewkija XWK9014
Gozo

Dear Sir,

We are pleased to inform you that we are hereby instructing the Bank's Legal Office to proceed as follows:

To waive the Bank's rights on:	*PLOT OF LAND Measuring 12,480sqm k/a Ta' Ġan Pettrua, Marsalforn Żebbuġ, Gozo*
Emanating from notes of hypothec/ privilege	*Vol GI. 146/2013 & 147/2013*
Registered against:	*Agaricus Limited, Island Mushroom Growers Limited, Gozitan Delights Limited, Casafunghi Limited and Mr Frank Xerri*
Arising out of deed dated:	*24 January 2013*
In the records of:	*Notary Dr Mariosa Grech*

Against full settlement of Loan Account No. 40024868822 on contract of waiver and sale of property.

[2] Fol 102, atti 69/2018

This letter of waiver supersedes our previous letter dated 13th March, 2017.

…………

Kindly instruct your Notary to liaise with the undersigned in order to draw up the necessary deed.

Charmaine Borg
Manager Business Banking"

(v) George Xerri in rappreżentanza tal-*Bank of Valletta* fix-xhieda tiegħu[3] spjega li fuq il-*Loan Account* bin-numru *40024868822* li jissemma fil-*waiver letter,* dakinhar tat-3 ta' April 2018 il-bilanċ kien ta' €100,345.85[4].

(vi) Fil-**27 ta' Marzu 2018** l-Avukat Dr Joseph Grech bagħat *email* lil Frank Xerri mis-soċjetà Casafunghi Limited fejn issuġġerixxa li l-ewwel skadenza għall-ħlas ta' €33,000 tiġi estiża b'ġimagħtejn:

"*Il-konvenju jagħlaq fit-3 ta' April - inġedduh imqar bi ħmistax biex inkunu nistgħu nagħmlu l-kuntratt?"*

(Fix-xhieda tiegħu Frank Xerri[5] ppreċiża li r-referenza għall-"kuntratt" ma kinitx fir-rigward tal-proprjetà in kwistjoni iżda fir-rigward ta' villa li wħud mill-kumpraturi riedu jbiegħu lil terzi.)

[3] Xhieda tal-05.02.2020, fol 153, atti 41/2019
[4] Vide **Dok GXA4,** fol 164, atti 41/2019
[5] Affidavit tas-26.09.2019, atti 41/2019

(vii) L-għada stess, fit-**28 ta' Marzu 2018** l-Avukat Dr Joseph Grech bagħat lil Frank Xerri *email* b'abbozz għal "*amendment to the original konvenju".*[6]

Skont dan l-abbozz[7] id-dati għall-ħlas tal-pagamenti ta' €33,000 kellhom jiġu estiżi mhux b'ġimagħtejn, iżda kważi b'sitt xhur, ċjoè mit-3 ta' April 2018, it-3 ta' April 2019 u 3 ta' April 2020 għall-aħħar ta' Settembru 2018, l-aħħar ta' Settembru 2019, u l-aħħar ta' Settembru 2020 rispettivament.

Dakinhar stess tat-**28 ta' Marzu 2018** l-Avukat Dr Joseph Grech bagħat *email* oħra lil Frank Xerri fejn qallu:

"John (Abela) qalli li hu lest jagħmel tajjeb għall-imgħax żejjed li inti ser teħel fuq Euro 33,000 għal dawn l-5 xhur extra."

(viii) John Abela ħareġ ċekk fl-ammont ta' €33,000 pagabbli lin-Nutara Dr Joanne Cauchi li jġib id-data **3 ta' April 2018**.[8]

(In-nutara xehdet[9] li dan iċ-ċekk ma kienx għaddihulha personalment John Abela iżda kienet sabitu fil-kaxxa tal-ittri

[6] *Email* **Dok FX6**, fol 50
[7] **Dok FX8**, fol 59-60, atti 41/2019
[8] **Dok JC4**, fol 83, atti 69/2018
[9] Xhieda tal-5 ta' Frar 2020, fol 150-152, atti 41/2019

madwar iż-żmien li kien sar dovut il-pagament skond il-konvenju, għalkemm ma tafx tħalliex fil-kaxxa tal-ittri qabel, wara, jew dakinhar stess tad-data li tidher fuqu.)

(ix) Georgina Gauci mill-*Bank of Valletta* xehdet[10] li l-kont relattiv għal dan iċ-ċekk li jġib id-data tat-3 ta' April 2018 (40025210864) kien infetaħ fis-27 ta' Marzu 2018. Qalet li dakinhar tat-3 ta' April 2018 (li hija d-data ndikata fuq iċ-ċekk) il-bilanċ f'tali kont kien ta' €13,820.[11]

F'xhieda sussegwenti[12] qalet li dan il-kont kurrenti ma kellux *sweep instructions* għal kontijiet oħra (biex jekk ma jkunx hemm biżżejjed flus dawn jittieħdu min-kontijiet oħra).

(x) Frank Xerri mis-soċjetà Casafunghi Limited xehed li wara li skada t-terminu impost sabiex il-kumpraturi jħallsu l-ewwel pagament ta' €33,000, (ċjoè t-3 ta' April 2018) ġie emendat l-abbozz għall-estensjoni tal-konvenju fejn issa (fit-tieni abbozz) żdied il-paragrafu:

"Il-kumpraturi jobbligaw ruħhom ukoll illi kwalsiasi interessi li l-venditur se jkolllu iħallas iktar lill-Bank fuq il-loan relattiva minħabba d-dewmien fil-pagamenti mill-konvenju oriġinali għandhom jitħallsu mill-kumpraturi stess."

[10] Xhieda tas-26 ta' Jannar 2021, atti 69/2018
[11] Kif jidher mill-i*statement* a fol 197 (atti 69/2018). (Din il-Qorti tosserva li l-bilanċ baqa' €13,820 sal-25 ta' April 2018 fejn imbagħad tela' għal €37,320).
[12] Xhieda tal-1 ta' Frar 2022, atti 69/2018

Dan l-abbozz kif emendat[13] iġib id-data ***"___ ta' April elfejn u tmintax (2018)"*** u fuqu tidher il-firma ta' Frank Camilleri (f'ismu u f'isem martu), u ta' John Abela (f'ismu u f'isem martu).

Frank Xerri spjega li kien fis-**27 ta' April 2018** li ġie mitlub jiffirma tali estensjoni (ċjoè t-tieni abbozz) f'isem is-soċjetà Casafunghi Limited iżda qal li ma kienx aċċetta għaliex f'dak l-istadju "*kont naf li ġew miksura t-termini tal-konvenju*." Qal li jiftakar tali data sew għaliex kien l-Olanda fil-25 ta' April 2018 u kien intalab jiffirmaha kif ġie lura mis-safar.

(xi) Fit-**30 ta' Mejju 2018**[14] Frank Xerri għan-nom tas-soċjetà Casafunghi Limited bagħat ittra legali lill-konjuġi Abela u lill-konjuġi Camilleri fejn b'referenza għall-konvenju tat-3 ta' April 2017 infurmahom li kien qiegħed iqis il-konvenju bħala li qatt ma sar:

> *"….intkom inqastu mill-ħlas tas-somma ta'…€33,000 pagabbli lilu sa mhux aktar tard mit-3 ta' April 2018, skont kif maħsub fl-istess ftehim, u kif ukoll minħabba ksur ieħor tal-ftehim, il-mittent qiegħed bis-saħħa ta' dina l-ittra jħoll dak il-ftehim u jgħarrafkom illi sejjer jimxi minn issa 'l quddiem daqs li kieku dak il-ftehim qatt ma sar ukoll, jekk ikun il-każ, illi jerġa' jqiegħed il-proprjeta` fuq is-suq għall-bejgħ."*

[13] **Dok FX9**, fol 61-62, atti 41/2019
[14] Fol 20, atti 41/2019

(xii) Charmaine Borg mill-*Bank of Valletta* xehdet[15] li f'**Ġunju 2018** John Abela avviċina lill-bank sabiex jottjeni self għall-akkwist tal-art in kwistjoni. Qalet li l-bank aċċetta li jagħti tali self fl-ammont ta' €66,000 u nħarġet is-*sanction letter* relattiva fl-**20 ta' Ġunju 2018**.

(xiii) Permezz ta' ittra uffiċjali bin-numru 361/2018 (notifikata lis-soċjetà Casafunghi Limited fit-**3 ta' Lulju 2018**) il-konjuġi Abela u Camilleri interpellaw lis-soċjetà Casafunghi Limited sabiex tersaq għall-iffirmar tal-kuntratt pubbliku relattiv.

(xiv) Imbagħad fis-**27 ta' Lulju 2018 il-konjuġi Abela u l-konjuġi Camilleri intavolaw il-kawża 69/2018** kontra s-soċjetà Casafunghi Limited sabiex hija tiġi kkundannata tersaq għall-pubblikazzjoni tal-kuntratt ta' trasferiment tal-art in kwistjoni.

(xv) Fit-**3 ta' April 2019**[16] is-soċjetà Casafunghi Limited ippreżentat ittra uffiċjali bin-numru 202/2019 fejn interpellat lill-konjuġi Abela u l-konjuġi Camilleri jaċċettaw li naqsu mill-obbligazzjonijiet tagħhom skont il-konvenju tat-3 ta' April 2017 u li fin-nuqqas kienet ser tipproċedi kontrihom.

---

[15] Xhieda tal-10 ta' April 2019, fol 89-92, atti 69/2018
[16] Fol 21-22, atti 41/2019

(xvi) Fit-**23 ta' Mejju 2019 is-soċjetà Casafunghi Limited intavolat il-kawża 41/2019** kontra l-konjuġi Abela u l-konjuġi Camilleri.

(xvii) Fil-**31 ta' Mejju 2024** iż-żewġ kawżi (69/2018 u 41/2019) ġew deċiżi favur is-soċjetà Casafunghi u kontra l-konjuġi Camilleri u l-konjuġi Abela.

KUNSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI:

L-ewwel aggravju:

jekk il-kompraturi Camilleri u Abela onorawx l-obbligazzjoni tagħhom li sat-3 ta' April 2018 jagħmlu l-ewwel ħlas ta' €33,000 akkont tal-prezz

9. L-ewwel parti tal-ewwel (1) klawsola tal-konvenju tat-3 ta' April 2017 rigwardanti ix-xiri/beigħ tal-proprjetà in kwistjoni, taqra hekk:

> *"1. Versu l-prezz globali miftiehem bejn il-partijiet ta' disgħa u disgħin elf Euro (€99,000) liema ammont għandu jitħallas kif ġej:*
>
> *(a) is-somma ta' tlieta u tletin elf Euro (€33,000) għandha tkun pagabbli sa mhux iktar tard minn sena mid-data tal-konvenju;*
>
> *(b) ammont ieħor ta' tlieta u tletin elf Euro (€33,000) għandha tkun pagabbli sa mhux iktar tard minn sentejn mid-data ta' dan il-konvenju;*
>
> *(c) il-bilanċ ta' tlieta u tletin elf Euro (€33,000) għandu jitħallas fuq l-att finali."*

10. L-appellanti jħossuhom aggravati bil-fatt li l-Ewwel Qorti kkonkludiet li huma ma onorawx tali klawsola dwar l-ewwel pagament ta' €33,000 li kellu jsir sat-3 ta' April 2018.

11. Jispjegaw li huma m'għaddewx tali pagament ta' €33,000 direttament lis-soċjetà Casafunghi Limited, iżda għaddewh *invece* lin-Nutar Dr Joanne Cauchi, minħabba li kienu inkwetati fuq il-kwistjoni tal-ipoteki eżistenti fuq il-proprjetà. Ifakkru li l-klawsola numru erbgħa (4) tal-istess konvenju fil-fatt jipprovdi li l-proprjetà għandha tiġi trasferita bħala libera "*minn kwalunkwe ipoteka u/jew privileġġ u/jew charge u/jew piż ieħor….*". Isostnu li kellhom kull intenzjoni li jersqu sabiex jakkwistaw il-proprjetà mertu tal-konvenju iżda jenfasizzaw li sad-data tat-3 ta' April 2018 is-soċjetà Casafunghi Limited ma kienet tathom l-ebda konfort dwar kif kienet ser tottjeni *waivers* jew kanċellamenti fuq l-ipoteki li kienu qed jiggravaw l-art u kif kien bi ħsiebha ssalda kull ammont pendenti fuq l-istess.

12. Din il-Qorti assolutament ma ssibx li għandhom raġun u l-provi *invece* jimmilitaw ferm kontra tali teżi tagħhom.

13. Jibda' biex jingħad li n-nutar Dr Joanne Cauchi fix-xhieda tagħha qalet li wara li rreġistrat il-konvenju u għamlet ir-riċerki kien irriżultalha li

hemm ipoteki favur il-*Bank of Valletta* fuq il-proprjetà in kwistjoni u li għalhekk ikkommunikat (mhux bil-miktub) mar-rappreżentanta tal-*Bank of Valletta*, ċertu Charmaine Borg. Jirriżulta però li fl-20 ta' Awwissu 2017 (ċjoè iktar minn seba' (7) xhur qabel l-ewwel skadenza tat-3 ta' April 2017) il-kwistjoni tal-ipoteki kienet diġà ġiet solvuta, kif jidher mill-*waiver letter* iffirmata mill-istess Charmaine Borg[17] (ara *supra*). Din il-Qorti ssibha diffiċli biex temmen li f'dawk is-seba' xhur mill-20 Awwissu 2017 sa ma kienet qed toqrob id-data tal-ewwel skadenza fit-3 ta' April 2018 ma saret l-ebda komunikazzjoni mal-bank jew mas-soċjetà Casafunghi Limited fuq il-kwistjoni tal-ipoteki u li l-kompraturi kienu fl-għama għal daż-żmien kollu fir-rigward tal-*waiver letter*.

14. Din il-Qorti invece hija tal-fehma li l-ewwel pagament li kien dovut fit-3 ta' April 2018 ma sarx proprju għaliex f'dak l-istadju l-kompraturi ma kellhomx f'idejhom l-ammont ta' €33,000 biex jagħmlu l-ħlas. Skont ma xehed Frank Xerri (mis-soċjetà Casafunghi Limited):

> *"Illi l-avukat tiegħi kien qalli li huma kienu qed jitolbu estenzjoni għaliex il-konjuġi Abela ma kinux irnexxielhom ibiegħu il-villa, u għalhekk ma kellhomx flus sa dakinhar biex iħallsu. Illi fil-fatt Dr Grech ġie inkarigat jipprepara estenzjoni tal-konvenju. Qed nannetti ukoll kopja tal-ewwel verżjoni tal-estenzjoni tal-konvenju li l-avukat bagħtilna mal-email tat-28 ta' Marzu 2018 li qed tiġi mmarkata bħala* ***Dok FX8****.*
>
> *Illi sussegwentement l-estenzjoni ġiet emendata ulterjorment u ġiet ififrmata kemm minn Frank Camilleri u kemm minn John Abela. Dak kien wara t-terminu impost sabiex il-kompraturi jħallsu l-ewwel pagament fit-3 ta' April 2018. Kopja tal-estenzjoni qed tiġi annessa bħala* ***Dok FX9.*** *Minkejja dan huma talbu lil Dr Joseph Grech biex jgħidli niffirma estenzjoni li ġiet iffirmata minnhom. Fiha t-terminu biex jiġi mħallas l-*

[17] Ara *waiver letter*, supra

ewwel pagament kien qed jiġi estiż sal-aħħar ta' Settembru 2018."

15. Fil-fatt din il-Qorti tosserva li r-raġuni għaliex fl-aħħar ta' Marzu 2018 l-kompraturi talbu li jiġi emendat il-konvenju b'mod li t-tliet skadenzi jiġu estiżi b'sitt xhur (ċjoè mit-3 ta' April 2018, 2019 u 2020 sat-30 ta' Settembru 2018, 2019 u 2020 rispettivament) ma kinitx minħabba l-kwistjoni tal-ipoteki. Fl-ewwel lok fl-*emails* relattivi għall-emendi li riedu jagħmlu fil-konvenju oriġinali, ċjoè biex jiġu estiżi d-dati ta' skadenza, ma tissemmiex il-kwistjoni tal-ipoteki. Fit-tieni lok li kieku r-raġuni għall-estensjoni mitluba mill-kompraturi kienet sabiex tissolva l-kwistjoni tal-ipoteki din il-Qorti ma tarax għalfejn il-kompraturi kienu tant disposti li jagħmlu tajjeb għal kwalsiasi interessi li kienet ser ikollha tħallas is-soċjetà Casafunghi Limited b'riżultat ta' tali dewmien, kif spjega l-Avukat Dr Joseph Grech fl-*email* tiegħu lil Frank Xerri dwar l-ewwel abbozz li bih il-kompraturi riedu jemendaw il-konvenju. Fil-fatt fit-tieni abbożż effettivament tniżżlu l-kliem "*għal kwalsiasi interessi li venditur ser ikollu iħallas iktar lill-Bank fuq il-loan relattiva minħabba d-dewmien taż-żmien fil-pagamenti mill-konvenju oriġinali."* Din tindika l-pożizzjoni dgħajfa tal-kompraturi f'dak l-istadju.

16. *In oltre* jirriżulta li l-bilanċ fil-kont kurrenti relattiv għaċ-ċekk datat 3 ta' April 2018 li nħareġ fuq in-nutar kellu biss €13,820 fih fil-ġurnata tat-3 ta' April 2018 u ma kienx hemm *sweep instructions* għal kontijiet oħra,

minkejja li l-ammont miktub fuqu kien ta' €33,000; għalhekk li kieku n-nutar ippruvat issaraf iċ-ċekk dakinhar tat-3 ta' April 2018 lanqas kien jirnexxilha. Dan ikompli jindika kemm f'dak l-istadju l-problema li kellhom il-kumpraturi kienet waħda marbuta mal-flus u mhux mal-kwistjoni tal-ipoteki.

17. Fil-fehma ta' din il-Qorti ċ-ċekk li tħalla fil-kaxxa tal-ittri tan-nutar pjuttost kien *messa in scena.* Meta l-kumpraturi raw li kien qed joqrob iż-żmien għall-ewwel skadenza u ma kienx irnexxielhom jaslu mas-soċjetà Casafunghi Limited biex il-konvenju jiġi emendat b'mod li d-dati ta' skadenza għall-ħlas jiġu estiżi, huma għamlu dan iċ-ċekk sabiex ikunu jistgħu jgħidu li l-ħlas għamluh: strateġija li assolutament mhix ta' fejda għalihom.

18. Fid-dawl ta' dan kollu din il-Qorti jirriżultalha li l-kompraturi Camilleri u Abela ma onorawx l-ewwel (1) klawsola tal-konvenju dwar il-ħlas tal-ewwel skadenza ta' €33,000 akkont tal-prezz globali.

19. **Għaldaqstant dan l-ewwel aggravju jirriżulta infondat.**

<u>**It-tieni aggravju:**</u>

jekk konsegwenza tal-fatt li l-kompraturi ma onorawx l-ewwel (1) klawsola jistax jitqies li l-konvenju waqa' u ma baqax vinkolanti

20. L-Ewwel Qorti qieset li t-tieni parti tal-ewwel (1) klawsola tgħid hekk:

> *"F' każ illi l-kumpraturi ma jonorawx waħda mill-iskadenzi u/jew ma jidhrux fuq l-att finali mingħajr raġuni valida fil-liġi, l-Venditur jkollu d-dritt a diskrezzjoni assoluta tiegħu li jżomm kwalsiasi ammonti mħallsa sa dik il-ġurnata bħala danni pre-likwidati liema danni għandhom ikunu indisputabbli u ma jistgħux jiġu mnaqqsa minn kwalsiasi Qorti u/jew Tribunal u dana mingħajr il-ħtieġa li l-istess venditur jintima permess ta' Ittra Uffiċjali u/jew ebda proċedura oħra ġudizzjarja lill-kumpraturi sabiex jersqu għall-kuntratt finali ta' bejgħ."*

21. L-Ewwel Qorti rriteniet li huwa ċar li din tammonta għal <u>kundizzjoni riżoluttiva espressa</u>. Qalet li m'hemmx dubju li l-intenzjoni tal-partijiet kontendenti kienet li malli l-kompraturi jonqsu minn pagament wieħed, is-soċjetà venditriċi "*setgħet immedjatament tittermina l-istess konvenju"* anke jekk l-ewwel klawsola ma tgħidx speċfikatament li s-soċjetà Casafunghi Limited setgħet tqis il-konvenju bħala maħlul *ipso iure* f'każ ta' nuqqas ta' ħlas ta' xi skadenza. Hija rriteniet li l-klawsola tgħid biċ-ċar li jekk il-kompraturi jonqsu milli jħallsu skadenza waħda s-soċjetà venditriċi kellha d-dritt li żżomm kwalunkwe valur diġà mħallas lilha (*in linea* ta' danni pre-likwidati) mingħajr ma tipproċedi kontra l-kompraturi għall-eżekuzzjoni tal-kuntratt; bir-riżultat aħħari ta' dan ikun ir-rexissjoni tal-konvenju.

22. L-appellanti ħassewhom aggravati b'dan. Isostnu li l-Ewwel Qorti kienet żbaljata. Jargumentaw li l-kundizzjoni kontenuta fil-klawsola numru

wieħed (1) ma tistax titqies bħala waħda ta' natura <u>espressa</u> u li twassal *ipso iure* għall-ħall tal-konvenju. Jgħidu li l-konsegwenza ma kellhiex tkun il-ħall tal-kuntratt, iżda *se mai* kellu jiġi applikat l-Artikolu 1068 tal-Kapitolu 16 li jipprovdi hekk:

> *"1068. Il-kondizzjoni riżoluttiva tingħadd dejjem bħala li ġiet magħmula fil-kuntratti bilaterali, fil-każ li waħda mill-partijiet tonqos għall-obbligazzjoni tagħha: Iżda f' dak il-każ, il-kuntratt ma jinħallx ipso iure, u l-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tagħti żmien xieraq lill-konvenut, bħal ħsara ta' kull dispożizzjoni oħra tal-liġi dwar il-kuntratt tal-bejgħ."*

23. Huma jagħmlu referenza għall-insenjament tal-Qorti tal-Appell fil-kawża ***Publius u Rosemary konjuġi Farrugia vs Maurizio sive Mauro Azzopardi u Lisa (Lisa Maria) Azzopardi*** (814/2017) deċiża minnha fl-4 ta' Ġunju 2024 fejn ġiet eżaminata d-dottrina rigwardanti l-<u>kundizzjoni riżoluttiva taċita</u>, partikolarment l-applikazzjoni tal-Artikolu 1068. Abbażi tal-insenjament ta' din il-Qorti f' tali sentenza jsostnu li l-Artikolu 1068 huwa applikabbli għal dan il-każ. Jargumentaw li (i) in-nuqqas da parti tagħhom <u>ma kienx wieħed gravi</u>, għaliex is-soċjetà Casafunghi Limited ma ġabet l-ebda prova dwar xi danni sofferti minnha konsegwenza tal-fatt li l-ewwel pagament ma tħalliex f'idejha, u jargumentaw ukoll li (ii) l-obbligazzjoni tal-ħlas ta' €33,000 fit-3 ta' April 2018 <u>kienet biss waħda aċċessorja</u>, fis-sens li kienet aċċessorja għall-wegħda tal-bejgħ/xiri u kienet tirrappreżenta biss il-modalità ta' ħlas tal-prezz tal-art in kwistjoni. Isostnu għalhekk li l-Ewwel Qorti kellha tasal għall-konklużjoni li kienu jissussistu kundizzjonijiet u ċirkostanzi attenwanti li kienu jiġġustifikaw li l-konvenju ma jinħallx u li *se mai* jingħatalhom "*żmien xieraq*" skont dawk

il-kundizzjonijiet li setgħet imponiet fuqhom l-istess Qorti.

24. Hawnhekk ukoll din il-Qorti assolutament ma ssibx li għandhom raġun.

25. Veru li l-klawsola numru wieħed (1) ma tgħidx speċifikatament li fin-nuqqas ta' ħlas ta' skadenza waħda s-soċjetà venditriċi tista' tagħżel li "tħoll il-konvenju", iżda bil-fatt li din il-klawsola tgħid li jekk ma tiġix onorata skadenza waħda s-soċjetà venditriċi tista' tagħżel li żżomm kwalsiasi ammont li laħaq tħallas "*bħala danni pre-likwidati"*, hija fil-fatt qiegħda tagħti lis-soċjetà venditriċi d-diskrezzjoni assoluta li tħoll il-konvenju. Dan qed jingħad għaliex jekk is-soċjetà venditriċi kellha d-diskrezzjoni assoluta li kull ma laħaq tħallas akkont tal-prezz setgħet żżommu *in linea* ta' danni, ifisser li kwalsiasi pagamenti li saru <u>akkont tal-prezz</u> ma baqgħux iktar pagamenti akkont tal-prezz iżda ġew konvertiti f'<u>kumpens għal danni pre-likwidati</u>. U jekk allura jiġi li ma jeżistux iktar pagamenti akkont tal-prezz, daqstant ieħor jiġi li ma jeżistix iktar obbligu ta' bejgħ. M'hemmx dubju għalhekk li l-kundizzjoni riżoluttiva hija fil-fatt waħda espressa.

26. U għalkemm fil-każ in kwistjoni kien għadu ma sar l-ebda ħlas u allura ma kienx hemm ammonti li laħqu tħallsu u li jistgħu jinżammu mis-soċjetà Casafunghi Limited bħala danni pre-likwidati, dan xejn ma

jnaqqas mid-diskrezzjoni tagħha li tqis il-konvenju bħala mhux iktar vinkolanti. (F'dan il-każ sempliċiment ma kellhiex ammonti li laħqu tħalsu akkont tal-prezz li hjia setgħet iżżomm bħala danni pre-likwidati). Għalhekk kellha kull dritt li timxi 'l quddiem daqs li kieku l-konvenju qatt ma sar, kif hija għarrfet lill-kumpraturi li hekk kien be ħsiebha tagħmel permezz tal-ittra legali tat-30 ta' Mejju 2018.

27. Xejn ma jiswa li hekk kif irċevew tali ittra legali l-kumpraturi pront marru jiġru l-bank sabiex jottjenu self ta' €66,000[18] sabiex imbagħad fit-3 ta' Lulju 2018 interpellaw lis-soċjetà venditriċi sabiex tersaq għall-kuntratt finali u fis-27 ta' Lulju 2018 (u ċjoè f'inqas minn xahar) fetħu l-kawża 69/2018 sabiex is-soċjetà venditriċi tiġi kkundannata tersaq għall-pubblikazzjoni tal-kuntratt. Għalkemm skont il-konvenju l-kuntratt finali kellu jsir sa mhux iktar tard mit-3 ta' April 2020, in-nuqqas tal-kompraturi li jħallsu l-ewwel skadenza fit-3 ta' April 2018 wassal biex is-soċjetà venditriċi għażlet li tħoll il-konvenju, kif kellha d-diskrezzjoni assoluta li tagħmel fl-intendiment ċar li joħroġ mill-klawsola 1 it-termini tal-istess konvenju. F'dak l-istadju l-konvenju kien diġà tilef il-validità tiegħu u b'hekk kull parti reġgħet tpoġġiet lura fil-qagħda li kienet dakinhar qabel ma sar il-konvenju.[19]

---

[18] Is-*sanction letter* relattiva ħareġ fl-20 ta' Ġunju 2018

[19] Ara f'dan is-sens is-sentenzi mogħtija minn din il-Qorti tal-Appell fit-23 ta' Mejju 2024 fil-kawża **Karkanja Developments Ltd vs Emanuel Galea (426/16)** u **Karkanja Developments Ltd vs Paul Galea et (425/16):**
"Għaldaqstant għalkemm ġiet ippreżentata l-ittra uffiċjali qabel it-terminu tad-29 ta' April, 2016 u l-kawża ġiet ippreżentata fi żmien xahar mill-ittra uffiċjali, dan kien għalxejn għaliex il-konvenju

28. **Għaldaqstant dan it-tieni aggravju jirriżulta wkoll infondat.**

DECIDE:

29. Għal dawn il-motivi din il-Qorti qiegħda tiċħad l-appell tal-konvenuti u tikkonferma s-sentenza appellata.

30. L-ispejjeż ta' dan l-appell għandhom jitħallsu mill-konvenuti appellanti.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Robert G Mangion Imħallef	Josette Demicoli Imħallef

Deputat Reġistratur
ss

kien ilu li tilef il-validità tiegħu. B'hekk kull parti reġgħet tpoġġiet lura fil-qagħda li kienet dakinhar qabel ma sar il-konvenju."